

ضوابط تنظيم و نگارش تحقیق کارورزی

واحد تحقیقات تحصیلات تکمیلی جامعة الزهراء علیها السلام

فهرست مطالب

۴ ضوابط کلی تحقیق
۴ مراحل انجام تحقیق
۵ زمانبندی انجام تحقیق
۵ پیامدهای تاخیر در تحویل به موقع تحقیق
۵ شیوه صحیح نگارش تحقیق
۵ ۱. انتخاب موضوع
۶ ویژگی های موضوع تحقیق
۶ ۲. طرح تحقیق
۶ ۳. تتبع و فیش برداری
۶ ۴. ترتیب
۷ ۵. تحقیق و تجزیه و تحلیل
۷ ۶. تنظیم
۷ شیوه صحیح تنظیم مطالب تحقیق
۷ محور اول : نظم منطقی
۷ الف) چکیده
۸ ب) فهرست مطالب
۸ ج) مقدمه
۸ د) فصل اول: کلیات تحقیق
۸ گفتار اول: مباحث مقدماتی
۸ ۱. تبیین موضوع
۸ ۲. اهمیت و ضرورت تحقیق

۳. پیشینه تحقیق ۸
۴. روش تحقیق ۹
۵. سؤالات تحقیق ۹
- گفتار دوم: مفهوم شناسی ۹
- الف) معنای لغوی ۹
- ب) معنای اصطلاحی ۹
- هـ) فصول اصلی تحقیق ۱۰
- و) جمع بندی و نتیجه گیری ۱۰
- ز) کتابنامه ۱۰
- نمای کلی ۱۰
- محور دوم : تتبع و مراجعه به منابع ۱۰
- محور سوم : تجزیه و تحلیل مطالب ۱۱
- محور چهارم : نکات ویرایشی و نگارشی ۱۲
- الف) متن اصلی تحقیق ۱۲
- ب) پاورقی ها ۱۳
- ج) کتابنامه ۱۴
- ضمیمه ۱: نمونه روی جلد تحقیق ۱۵
- ضمیمه ۲: نمونه فرم ارزیابی تحقیق ۱۶

ضوابط کلی تحقیق

مراحل انجام تحقیق

۱. پژوهشگران محترم موظفند پس از گذراندن درس روش تحقیق، نسبت به انجام تحقیق کارورزی اقدام کنند.
۲. پژوهشگران برای تعیین موضوع تحقیق خود به این صورت عمل می‌کنند که ابتدا سه موضوع پیشنهادی خود را با تبیین موضوع، طی فرم شماره ۱ به گروه علمی ارسال می‌نمایند. پس از بررسی‌های لازم در جلسات تصویب موضوع گروه‌های علمی، موضوع مصوب به پژوهشگر اعلام می‌شود. در صورت عدم تصویب موضوع، محصل موظف است در اسرع وقت موضوعات جدیدی را جهت بررسی آماده نماید.
۳. پس از تصویب موضوع، استاد راهنما معرفی می‌گردد و محصل می‌تواند با هماهنگی قبلی به صورت تلفنی یا حضوری از راهنمایی استاد محترم بهره‌مند شود.
۴. در این مرحله محصل طرح تحقیق خود را که شامل «تبیین موضوع، پیشینه موضوع، اهمیت و ضرورت تحقیق، سؤالات تحقیق، فصل‌بندی تحقیق و منابع و مآخذ تحقیق» می‌باشد طی فرم شماره ۲ ارسال می‌نماید. طرح تحقیق توسط استاد راهنما بررسی شده و به تایید می‌رسد و در صورت نیاز تذکرات و فصل‌بندی جدید اعلام می‌شود.
۵. پژوهشگران پس از تصویب طرح تحقیق، نسبت به انجام تحقیق اقدام و پیش‌نویس آن را در زمان مقرر به گروه علمی ارائه می‌دهند تا جهت اصلاح و راهنمایی‌های لازم به استاد راهنما تحویل شود. پس از ارائه تذکرات لازم توسط استاد راهنما، پژوهشگران بر اساس آن به اصلاح تحقیق خویش می‌پردازند و در پایان نیز پاک‌نویس آن را برای ارزیابی نهایی به این واحد تحویل می‌دهند.
۶. در تمام موارد ارسال پیش‌نویس و پاک‌نویس، باید طرح تحقیق مصوب و برگه تذکرات استاد راهنما همراه با تحقیق فرستاده شود.
۷. تحقیق کارورزی حداقل در ۴۰ و حداکثر در ۶۰ صفحه A4 تنظیم شود.
۸. منابع الزامی در تحقیق، ۱۵ منبع اصلی می‌باشد.
۹. نمره تحقیق مجموعاً ۲۰ نمره است.
۱۰. نمره قبولی تحقیق ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.
۱۱. اگر تحقیقی در ارزیابی نمره قبولی کسب نکرد، پژوهشگر ملزم به اصلاح آن یا تدوین تحقیق در موضوعی دیگر خواهد بود.
۱۲. بر اساس مصوبه جلسه شورای آموزشی مورخ ۸۳/۳/۲۵، در صورت احراز رونویسی یا کپی برداری پایان‌نامه‌ها یا تحقیقات توسط هر یک از دانش‌پژوهان، شخص خاطی از ادامه تحصیل محروم و هیچگونه مدرک تحصیلی به وی اعطاء نخواهد شد.
۱۳. لازم است تحقیق خود را در همه مراحل (پیش‌نویس و پاک‌نویس) تایپ نموده و فایل Word متن را، همراه تحقیق ارسال نمائید. در غیر این صورت تحقیق ارائه شده مردود خواهد بود.

۱۴. سازمان‌دهی و فصل‌بندی مناسب (طبق راهنمایی استاد) همچنین رعایت حجم مورد نظر (نه کمتر و نه بیشتر از حد مشخص شده) جزء شروط اساسی تحقیق است. از این رو، اگر سازمان‌دهی تحقیق، تفاوت بسیار با آنچه که استاد راهنما مشخص کرده، داشته باشد و یا حجم مورد نظر رعایت نشده باشد، آن تحقیق پذیرفته نمی‌شود و به دانش‌پژوه باز می‌گردد.

زمان‌بندی انجام تحقیق

تحقیق کارورزی طی دو ترم و در ادامه هم انجام می‌شوند. مهلت مقرر در هر مرحله به شرح ذیل است:

- مهلت مقرر جهت ارسال فرم شماره ۱ (درخواست تصویب موضوع): تا ۱ ماه بعد از شروع ترم
 - مهلت مقرر جهت ارسال فرم شماره ۲ (طرح تفصیلی تحقیق): ۱ ماه پس از تایید موضوع
 - مهلت مقرر جهت ارسال پیش‌نویس تحقیق: ۳ ماه بعد از تصویب طرح
 - مهلت مقرر جهت ارسال پاک‌نویس تحقیق: ۲ ماه بعد از بررسی پیش‌نویس توسط استاد
- تذکر: تمام فرصت محصل برای انجام تحقیق کارورزی، تنها دو ترم تحصیلی می‌باشد. یعنی اگر در هر مرحله‌ای با تاخیر اقدام کند، از مجموع فرصت او کاسته می‌شود و در پایان ترم دچار مشکل خواهد شد.

پیامدهای تاخیر در تحویل به موقع تحقیق

۱. در صورتی که تحقیق در موعد مقرر نمره قبولی را دریافت نکند، نمره صفر منظور خواهد شد. البته پس از دریافت نمره قبولی، نمره قبولی جایگزین می‌شود، اما نمره صفر به اندازه ۱ واحد در جمع معدل تاثیر خواهد گذاشت.
 ۲. در صورت پیش‌آمدن تاخیر در تحویل به موقع تحقیق، محصل موظف است، با انجام هماهنگی‌های لازم با واحد مربوطه، تحقیق خود را به پایان برساند و نمره قبولی را دریافت نماید.
- توجه: محقق باید به زمان‌های ثبت شده در برگ زمان‌بندی تحقیق توجه داشته باشد و آن را همراه با تمام تذکرات استاد راهنما و طرح تحقیق خود در همه مراحل همراه با تحقیق ارسال نماید.

شیوه صحیح نگارش تحقیق

در نوشتن تحقیق نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱. انتخاب موضوع

انتخاب موضوع تحقیق از مسائل مهمی است که باید با تأمل و تعمق کامل انجام پذیرد، زیرا هیچ تحقیق مثبتی را نمی‌توان انجام داد مگر اینکه موضوع آن حساب شده انتخاب و از پیش مشخص و روشن گردیده باشد. برای انتخاب موضوع می‌توان از موارد زیر کمک گرفت:

الف) تجربه و علاقه شخصی.

ب) استفاده از تجارب دیگران.

ج) تأمل در تحقیقات انجام شده.

د) مراجعه به فهرست‌های موضوعی کتابخانه‌ها، بانک‌های اطلاعات، سی‌دی‌های علوم اسلامی و اینترنت.

ویژگی‌های موضوع تحقیق

الف) مورد علاقه پژوهشگر باشد تا انگیزه کافی جهت تحقیق حاصل شود.

ب) موضوع پیشنهادی باید جزئی، جدید و در ارتباط با رشته تخصصی محصل باشد.

ج) همان‌گونه که در پیشینه تحقیق هم مطرح می‌شود، باید مشخص شود که موضوع ارائه شده چه تفاوتی با سایر پژوهش‌های انجام شده دارد و وجه امتیاز این تحقیق، برای پرداختن به این موضوع چیست.

د) دامنه‌ای محدود داشته باشد تا پژوهشگر بتواند در زمان معین آن را به انجام برساند، در غیر این صورت بحث ناتمام خواهد ماند.

هـ) آن قدر هم محدود نباشد که پیرامون آن، زمینه تحقیق یافت نشود.

و) منابع کافی نسبت به موضوع در دسترس باشد.

۲. طرح تحقیق

طرح تحقیق در واقع همان نقشه‌ای است که پژوهشگر برای انجام تحقیق در ذهن خود ترسیم می‌کند. پژوهشگر در این طرح، اهمیت موضوع، فواید و اهداف خود از انتخاب این موضوع را بیان کرده و کیفیت و محدوده کار خود را مشخص می‌کند، به بیان دیگر او روشن می‌سازد که چه می‌خواهد بکند، چه هدفی را دنبال و به چه شیوه‌ای عمل خواهد نمود، چه مراحل را طی خواهد کرد و به چه نتایجی خواهد رسید.

هم‌چنین در طرح تحقیق، باید گزارشی از پیشینه موضوع (یعنی تحقیقاتی که تا کنون در مورد آن انجام شده) و کتب و منابع مربوط به آن آورده شود تا معلوم شود پژوهشگر اطلاعات کافی راجع به موضوع دارد یا نه؟

۳. تتبع و فیش برداری

پس از تصویب موضوع و طرح تحقیق، پژوهشگر منابع و مآخذ مهم و اصلی مربوط را شناسایی می‌کند و اطلاعات لازم را با مراجعه به آنها جمع‌آوری می‌کند. پژوهشگر مطالبی را که به موضوع مورد نظر او مرتبط می‌شود از منابع استخراج کرده و هر مطلب را در یک فیش ثبت می‌کند و در بالای فیش، موضوع کلی، موضوع خاص و موضوع اخص را ثبت کرده و سپس هر یک را بر اساس موضوعات کد گذاری می‌کند. البته ذکر مشخصات دقیق منبع و صفحه آن نیز ضروری است. پس از ثبت مطالب و کد گذاری، فیش‌ها را بر اساس موضوع کد مربوطه دسته‌بندی می‌نماید.

۴. ترتیب

پس از جمع‌آوری اطلاعات، پژوهشگر آنها را با نظم منطقی مرتب می‌کند.

۵. تحقیق و تجزیه و تحلیل

پژوهشگر پس از جمع آوری اطلاعات و ترتیب آنها به نقد و بررسی آراء و دیدگاه‌های مختلفی که درباره موضوع تحقیق ارائه شده است می‌پردازد. به طوری که نقاط ضعف و قوت هر یک را بررسی می‌کند و سپس بر اساس شواهد و دلایل روشن، نظریه مختار خویش را تبیین می‌کند.

۶. تنظیم

پس از انجام مراحل فوق، پژوهشگر حاصل تلاش خویش که عبارت از مجموعه مطالب جمع آوری شده و تحقیقات شخصی خود می‌باشد را همراه با رعایت اصول و قواعد نگارش روی کاغذ پیاده می‌کند. قابل ذکر است که رعایت قواعد نگارش و ویرایش، ارزش و اعتبار نوشته را افزایش می‌دهد.

شیوه صحیح تنظیم مطالب تحقیق

در تنظیم تحقیق چهار محور کلی مد نظر قرار می‌گیرد که عبارتند از:

۱. نظم منطقی مطالب
۲. تتبع و مراجعه به منابع
۳. نوآوری، تجزیه و تحلیل
۴. رعایت نکات نگارشی و ویرایشی

لذا تذکرات مربوط به این قسمت در چهار محور بیان می‌شود:

محور اول: نظم منطقی

از ویژگی‌های یک تحقیق خوب، انسجام مطالب است، به گونه‌ای که اگر کسی تنها فهرست مطالب تحقیق را بخواند، نظم منطقی مباحث و ارتباط آنها را با یکدیگر بیابد. علاوه بر انسجام و پیوستگی عناوین با یکدیگر، باید بین هر یک از عناوین و مطالب ذیل آن تناسب برقرار باشد و مطالب کاملاً در راستای تبیین همان موضوع باشند و شما هرگز نباید از موضوع بحث خارج شوید. زیرا سخن از موضوعی راندن و به مطلبی دیگر پرداختن نشانه بی‌دقتی است. اما به طور کلی، هر تحقیقی حداقل دارای شش قسمت است که به ترتیب زیر می‌آیند:

الف) چکیده

چکیده گزارشی از محتوای فصول تحقیق است. نویسنده در آغاز به اختصار به موضوع تحقیق و وجوه اهمیت و ضرورت تحقیق اشاره می‌کند و سپس مطالب هر فصل را در یک پاراگراف چند سطری توضیح می‌دهد. چکیده در یک صفحه تایپی (حدود سیصد کلمه) تنظیم می‌شود و شماره صفحه نمی‌خورد.

جایگاه چکیده در ابتدای تحقیق و بعد از صفحه بسم ... است.

ب) فهرست مطالب

همه عناوینی که در متن تحقیق آمده است به ترتیب متن، در فهرست مطالب قید می‌شوند. عناوین فهرست و متن باید کاملاً با هم مطابق داشته باشند. عناوین اصلی و فرعی از هم تمایز داده شده و شماره صفحه هر عنوان در مقابل آن ذکر می‌شود.

ج) مقدمه

مقدمه را «چشم اندازی به تحقیق» تعریف می‌کنند، که نویسنده جهت آشنایی خواننده با محتوای تحقیق، نمایی از آن را در مقدمه ذکر می‌کند. معمولاً مقدمه را از موضوع کلی‌تری شروع می‌کنند تا به موضوع مورد بحث می‌رسند، و آنگاه به سرفصل‌های تحقیق اشاره کرده و از کسانی که تحقیق به نوعی مرهون زحمات آنها است، تشکر می‌شود.

البته تقدیر و تشکر از این افراد می‌تواند در صفحه‌ای جداگانه و قبل از چکیده بیاید.

تذکر: چکیده و مقدمه، پس از انجام تحقیق نوشته می‌شوند، چون نیازمند نوعی تسلط بر مطالب‌اند. و با توجه به مطالب متن نوشته می‌شوند، که این تنها پس از اتمام تحقیق حاصل می‌شود.

د) فصل اول: کلیات تحقیق

فصل اول مشتمل بر دو گفتار است که عبارتند از:

گفتار اول: مباحث مقدماتی

«مباحث مقدماتی» غیر از «مقدمه» است و در آن مباحث زیر به تفکیک و پشت سرهم مطرح می‌شود:

۱. تبیین موضوع

یک موضوع ممکن است در علوم مختلف و حتی در یک علم، از زاویه‌ها و جنبه‌های مختلف قابل بحث و بررسی باشد. در «تبیین موضوع» کاملاً موضوع بحث را شکافته، جایگاه آن را بیان نموده و توضیح دهید که در تحقیق خود از چه زاویه‌ای موضوع را مورد بررسی قرار داده‌اید.

۲. اهمیت و ضرورت تحقیق

در این قسمت توضیح دهید که انجام این تحقیق توسط شما از چه اهمیت و ضرورتی برخوردار است و چه فایده‌ای بر آن مترتب است.

۳. پیشینه تحقیق

مراد از پیشینه تحقیق آن است که توضیح دهید آیا تاکنون در این موضوع خاص، کتاب یا مقاله‌ای نوشته شده است یا خیر؟ اگر جواب مثبت است به برخی از مهم‌ترین آنها همراه با نام نویسنده اشاره کنید و آنگاه وجه امتیاز تحقیق خودتان را بیان کنید. و

اگر نوشته نشده است توضیح دهید که تألیف و تحقیق مستقلی در این موضوع انجام نشده و تنها در لابلای کتاب‌های دیگر می‌توان از این موضوع سراغ گرفت. در این صورت وجه امتیاز تحقیق شما، ارائه تحقیقی مستقل در این موضوع است.

۴. روش تحقیق

ذیل این عنوان توضیح دهید که روش انجام تحقیقتان کتابخانه‌ای است یا میدانی و یا ...

۵. سؤالات تحقیق

سؤالات تحقیق را می‌توان به دو دسته اصلی و فرعی تقسیم کرد:

الف) سؤال اصلی: آن پرسشی است که دغدغه اصلی نویسنده بوده و در تحقیق خود به دنبال پاسخ گویی به آن است. به عبارت دیگر سؤال اصلی، همان موضوع تحقیق است که به صورت سؤالی در آمده است.

ب) سؤالات فرعی: نویسنده برای این‌که به پرسش اصلی پاسخ دهد، آن را به چند سؤال جزئی و فرعی تجزیه می‌کند. معمولاً هر فصل به پاسخ گویی به یک یا دو سؤال فرعی می‌پردازد و عنوان آن فصل ناظر به آن سؤال و یا سؤالات است. تذکر: حجم مقدمه و مطالب مقدماتی نباید بیش از یک چهارم حجم تحقیق باشد.

گفتار دوم: مفهوم شناسی

در مفهوم شناسی موارد ذیل انجام گیرد:

الف) معنای لغوی

در توضیح معنای لغوی واژه‌های کلیدی تحقیق از کتاب‌های لغت معتبر نظیر: «صحاح اللغة» جوهری؛ «معجم مقاییس اللغة» ابوالحسن احمد بن فارس بن زکریا؛ «کتاب العین» ابن عبدالرحمن الخلیل بن احمد فراهیدی؛ «المصباح المنیر» الفیومی؛ «قاموس المحيط» محمد بن یعقوب فیروزآبادی؛ «تاج العروس من جواهر القاموس»، سید محمد مرتضی الحسینی الزبیدی؛ «اقراب الموارد» سعید خوری شرتونی؛ «لسان العرب» محمد بن مکرم بن منظور؛ «لغت نامه دهخدا»؛ «فرهنگ فارسی مصاحب» و ... استفاده نمایید.

ب) معنای اصطلاحی

در تبیین معنای اصطلاحی هر واژه، بسته به این‌که اصطلاح مورد بحث از اصطلاحات کدام علم است، باید به کتب خاص اصطلاح‌شناسی آن علم مراجعه کنید. مثلاً اگر در صدد توضیح یک اصطلاح قرآنی هستید از کتاب المفردات راغب اصفهانی، مجمع البحرین طریحی یا قاموس قرآن سید علی اکبر قرشی استفاده کنید. و اگر اصطلاحی کلامی را توضیح می‌دهید از کتب کلامی و اعتقادی یا از کتاب‌هایی که اصطلاحات کلامی را توضیح می‌دهند کمک بگیرید.

هـ) فصول اصلی تحقیق

در برگه تصویب موضوع، سرفصل‌های اصلی تحقیق شما آمده است، و بر اساس آنها تحقیق را سامان دهید و هر گونه تغییری در سرفصل‌ها بدون هماهنگی استاد راهنما پذیرفتنی نیست.

و) جمع بندی و نتیجه گیری

لازم است در انتهای هر فصل به جمع‌بندی مطالب آن فصل و در پایان تحقیق به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کل تحقیق پردازید. در نتیجه‌گیری پایانی، به اختصار (مثلاً در یک صفحه) مطالب کل تحقیق را جمع‌بندی کنید، به عبارتی پاسخ سؤالات فرعی را بدون مطرح کردن سؤالات آن هرکدام را در یک پاراگراف بیاورید و آنگاه نتیجه و دستاوردهای پژوهش خودتان را توضیح دهید. مراد از نتایج تحقیق و دستاوردهای پژوهش، اموری است که خواننده قاعداً باید با خواندن تحقیق به آنها دست یابد. اما بدان جهت که ممکن است خواننده به جهاتی از آنها غافل مانده باشد، نویسنده ذیل عنوان نتیجه‌گیری به بیان آنها می‌پردازد. و همچنین به اقتضای موضوع، در ادامه نتیجه‌گیری، می‌توانید تحت عنوان «پیشنهادات» توصیه‌هایی را به مسئولین آموزشی، پرورشی و رسانه‌های ارتباط جمعی و ... مطرح نمایید.

ز) کتابنامه

ذیل این عنوان مشخصات کامل تمام منابعی را که مستقیماً به آنها مراجعه کرده و در پاورقی‌ها به آنها ارجاع داده‌اید بیاورید. مواردی که لازم است در نوشتن کتابنامه رعایت گردد در محور چهارم «نکات ویرایشی و نگارشی» ذکر خواهد شد.

نمای کلی

در یک نمای کلی و به طور خلاصه، شیوه تنظیم مطالب تحقیق به صورت زیر است:

۱. صفحه عنوان تحقیق	۶. مقدمه
۲. صفحه بسم الله	۷. فصل اول (کلیات)
۳. صفحه تقدیم یا تقدیر و تشکر (اختیاری)	۸. فصل‌های دیگر تحقیق
۴. چکیده	۹. جمع بندی و نتیجه گیری
۵. فهرست مطالب	۱۰. فهرست منابع (کتابنامه)

تذکر: شماره گذاری صفحات تحقیق از مقدمه شروع شده و صفحات قبل از آن با حروف ابجد شماره گذاری می‌شوند.

محور دوم: تتبع و مراجعه به منابع

- هر چه در انجام تحقیق از منابع بیشتر و معتبرتری استفاده شود، تحقیق از امتیاز بیشتری برخوردار خواهد بود.
- برای شناسایی منابع مربوط به موضوع تحقیق، سه راه وجود دارد:
الف) مراجعه به کتاب‌های کتابشناسی، مثل کتابشناسی‌های توصیفی که درباره ائمه (ع) نوشته شده‌است.

ب) بهره‌گیری از کتابنامه کتاب‌هایی که در یک موضوع نوشته شده است و شما آنها را در اختیار دارید، مثلاً اگر «فروغ ابدیت» را در اختیار داشته باشید با مراجعه به کتابنامه آن می‌توانید با کتاب‌های بیشتری در موضوع زندگانی پیامبر اکرم (ص) آشنا شوید و خود مستقیماً به آنها مراجعه نمایید.

ج) بهره‌گیری از نرم‌افزارهای کتابشناسی.

۳. سعی کنید به منابع دست اول مراجعه کنید. و اگر مطلبی را در کتابی یا مجله‌ای یافتید که مناسب تحقیق شما است و آن کتاب یا مجله از کتاب دیگری آن مطلب را نقل کرده است در صورت امکان دسترسی به منبع اصلی، حتماً به آن مراجعه کرده، مطلب را از آن نقل کنید. مثلاً اگر روایتی را در تفسیرالمیزان یافتید که مناسب تحقیق شماست، و المیزان آن را از اصول کافی نقل کرده، به اصول کافی مراجعه کرده و حدیث را به آن ارجاع دهید و یا به این شیوه آدرس دهی نمایید، به طور مثال: طباطبایی، محمدحسین؛ تفسیر المیزان؛ ج ۱۰، ص ۱۰۰؛ به نقل از: کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی؛ ج ۲، ص ۲۰۰.

۴. امانتداری اقتضاء می‌کند که آدرس هر مطلبی را که از دیگران بهره گرفته‌اید ذکر نمایید. لذا هر مطلبی که بدون ذکر آدرس باشد، قابل قبول نیست.

۵. چنانچه مطلبی در دو یا چند منبع وجود دارد و شما به آنها مراجعه کرده‌اید باید منابع به ترتیب اعتبار در پاورقی ذکر شوند. در آغاز منابع معتبرتر مثل منابع کهن تر و یا دست اول؛ و در ادامه منابع کم اعتبارتر بیاید. مثلاً اگر روایتی هم در اصول کافی وجود دارد و هم در بحارالانوار، هر دو منبع به شکل زیر ذکر شود:

کلینی، محمدبن یعقوب، اصول کافی، ج ۲، ص ۸۴ و مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۵۹، ص ۱۶۷

محور سوم: تجزیه و تحلیل مطالب

۱. مطالبی که در تحقیق بیان می‌کنید باید کاملاً مستند باشد زیرا ادعای بدون سند اعتباری ندارد. از این رو بسته به نوع مدعای شما باید دلایل عقلی، تاریخی، قرآنی و روایی و ... اقامه کنید و دلائل را کاملاً تبیین نمایید. به عنوان مثال اگر دلیل شما در اثبات مطلبی، آیه‌ای از آیات شریفه قرآن است، چگونگی استدلال به آیه کاملاً تقریر شود و بیان شود که آیه شریفه چگونه مدعای شما را اثبات می‌کند. در چنین مواردی حتماً به کتب تفسیری مراجعه کنید و از آنها جهت غنی‌تر ساختن تحقیق بهره بگیرید.

۲. ذیل هر آیه یا روایت، توضیحات لازم و کافی مطرح شود و به گونه‌ای نباشد که چندین آیه یا روایت بدون هرگونه توضیحی پشت سرهم ردیف شود.

۲. تحقیق را می‌بایست به قلم خودتان تقریر کنید به گونه‌ای که حضور قلمی شما در نوشتار احساس شود. بنابراین نقل قول‌های طولانی و پیاپی به هیچ‌وجه پذیرفته نیست. تلاش کنید در حد امکان مطالب را پرورش داده، تجزیه و تحلیل نمایید و از تکرار نابجای مطالب پرهیزید.

محور چهارم: نکات ویرایشی و نگارشی

الف) متن اصلی تحقیق

۱. متن عربی یا انگلیسی بدون ترجمه قابل قبول نیست، آیات و روایات را حتماً ترجمه کنید و در کل تحقیق یک شیوه داشته باشید. یعنی ترجمه همراه با متن عربی، یا متن عربی در پاورقی و ترجمه در متن، بنابراین متن عربی به تنهایی کافی نیست.
۲. از عبارات شیوا، گویا و روان استفاده کنید. اصطلاحات نامأنوس را به کار نبرید. تا حد امکان از تعابیر عربی و انگلیسی بهره نگیرید و سبک نوشتار، گفتاری و شعاری نباشد، بلکه کاملاً علمی و تحقیقی باشد.
۳. هر چه مطلب، بیشتر و بهتر دسته بندی شده باشد، تحقیق تان خواندنی تر و جذاب تر است و از امتیاز بیشتری برخوردار خواهد بود. لذا سعی کنید مطالب هر فصل را به صورت دقیق دسته بندی نمایید.
- به عنوان مثال اگر قرار است «پیامدهای اسراف از دیدگاه قرآن و روایات» را بررسی کنید یک راه این است که پیامدها را مثلاً در ۱۵ مورد پشت سر هم ردیف کنید. اما راه دیگر این است که آنها را به دنیوی و اخروی، و پیامدهای دنیوی را به فردی و اجتماعی تقسیم کرده، و ذیل هر یک به چند پیامد اشاره نمایید و برای هر پیامد عنوانی انتخاب کنید. مسلماً است که شیوه دوم شایسته تر است.
۴. عناوینی که برای فصل‌ها و زیر فصل‌ها انتخاب می‌کنید، گویا، رسا و زیبا باشد و از عبارات کنایی و استعاری و ... پرهیز شود و بهتر است به شکل جمله نباشد. مثلاً به جای عنوان: «چه عواملی ایمان را تضعیف می‌کنند؟» (که شکل جمله دارد)، بنویسید: «عوامل تضعیف ایمان».
۵. از علائم نگارشی و ویرایشی مثل: نقطه، دو نقطه، ویرگول، نقطه ویرگول، گیومه، کروشه، پرانتز و ... به جا و درست استفاده شود.
۶. عناوین اصلی و فرعی به گونه‌ای از هم متمایز باشد، مثلاً با شماره گذاری یا با درشت بودن عنوان اصلی و ریزتر بودن عناوین فرعی.
۷. تایپ تحقیق در مرحله پیش نویس و پاکنویس الزامی است. از این رو برای تایپ تحقیق فونت های زیر پیشنهاد می‌شود:

- متن تحقیق: فونت B Lotus یا B Badr با اندازه ۱۴

- پاورقی: فونت B Lotus یا B Badr با اندازه ۱۱

- عناوین اصلی تحقیق: فونت B Titr با اندازه ۱۸

- عناوین فرعی تحقیق: فونت B Mitra تیره (بولد) با اندازه ۱۶

- سایر عناوین تحقیق: فونت B Lotus یا B Badr تیره (بولد) با اندازه ۱۶

۱۰. صفحه آرایی تحقیق الزامی است و منظور از آن، تعیین حاشیه‌ها، چینش‌ها، فاصله‌ها و تورفتگی‌هاست که حاشیه متن از لبه کاغذ در سمت راست هنگام تورفتگی ۳ و در صورت عدم تورفتگی ۲ سانتی‌متر و در سمت چپ ۱/۵ و در بالا و پایین کاغذ ۲ سانتی‌متر باشد. بدیهی است که پاورقی نیز جزء متن تحقیق حساب می‌شود و در هر صورت فاصله ۲ سانتی‌متر از پایین کاغذ باید رعایت شود.

۱۱. تحقیقات را در مراحل پیش‌نویس و پاک‌نویس به صورت مجلد با جلد طلق و شیرازه بفرستید. و از فرستادن اوراق در پاکت یا پوشه خودداری نمائید.

ب) پاورقی‌ها

۱. در پاورقی‌ها منابعی ذکر می‌شود که خودتان مستقیماً به آنها مراجعه کرده‌اید و همین منابع با مشخصات کامل در کتابنامه ذکر می‌گردد.

۲. پاورقی همیشه و همه جا باید طبق الگوی زیر بیاید:

نام خانوادگی، نام، نام کتاب، مترجم، شماره جلد، شماره صفحه.

اما در صورتی که منبع شما مقاله علمی باشد به شکل زیر ارجاع دهید:

نام خانوادگی، نام، عنوان مقاله، مترجم، نام مجموعه یا مجله، شماره جلد، شماره صفحه.

۳. در نقل قول‌ها، اعم از مستقیم یا غیر مستقیم (اقتباس یا تلخیص)، ذکر آدرس در پاورقی الزامی است. تنها تفاوت آنها در این است که در نقل قول مستقیم، عبارت نقل شده داخل گیومه قرار می‌گیرد و در نقل قول غیر مستقیم نیازی به گیومه نیست. بنابراین هر مطلبی که آدرس نداشته باشد بدان معنا است که از خود شما است.

۴. اگر کتابی دارای دو یا سه نویسنده باشد، نام خانوادگی و نام هر سه به ترتیبی که در پشت جلد کتاب آمده است ذکر می‌شود. ولی اگر بیش از سه نویسنده داشته باشد، تنها نام اولین مؤلف ذکر شده و کلمه «و دیگران» در پی آن می‌آید. مثل: مکارم شیرازی، ناصر و دیگران.

۵. در ارجاع به قرآن و نهج‌البلاغه همیشه به این صورت آدرس دهید: سوره بقره، آیه ۸۵؛ نهج‌البلاغه، خطبه ۸۹.

۶. سعی کنید در استفاده از قرآن و نهج‌البلاغه همیشه از یک ترجمه استفاده کنید. در این صورت تنها در کتابنامه نام مترجم ذکر می‌شود و نیازی به ذکر نام مترجم در پاورقی نیست. اما اگر از ترجمه‌های متعدد استفاده کرده باشید، باید در پاورقی‌ها نیز نام مترجم را بیاورید و در کتابنامه هم به تعداد نام مترجمین، نام کتاب تکرار شود.

۷. در پاورقی‌ها و کتابنامه، عناوین و القاب صاحبان آثار نظیر، دکتر، آیت الله، علامه، استاد و ... حذف می‌شود.

۸. در صورتی که از برنامه‌های نرم‌افزاری یا از اینترنت استفاده می‌کنید، اگر آن برنامه یا پایگاه اینترنتی آن مطالب را از منبعی ذکر کرده، ابتدا ویژگی‌های منبع مورد استفاده اعم از مقاله یا کتاب را طبق الگوهای فوق، چه در مورد پاورقی و چه کتابنامه آورده و سپس داخل پرانتز بنویسید به نقل از ... (نام برنامه نرم‌افزاری و یا آدرس پایگاه اینترنتی را بنویسید).

ج) کتابنامه

۱. کتابنامه را باید بر اساس حروف الفبای نام خانوادگی صاحبان آثار تنظیم کنید و در آن، همه مشخصات کتاب شناسی را به ترتیب زیر بیاورید: نام خانوادگی، نام، نام کتاب، شماره جلد، مترجم، نوبت چاپ، ناشر، محل نشر، تاریخ نشر.
۲. در کتابنامه نام دقیق کتابها بیاید؛ یعنی نام کتاب همانگونه که در روی جلد و در شناسنامه کتاب آمده است.
۳. در صورتی که برخی مشخصات کتاب معلوم نباشد، باید آنها را به ترتیب با این حروف اختصاری مشخص کرد: بی نا (بدون ناشر)، بی جا (بدون محل نشر)، بی تا (بدون تاریخ).
۴. در صورتی که از چند اثر یک نویسنده استفاده کرده باشید در کتابنامه فقط در اولین اثر مشخصات صاحب اثر می آید، و در ذکر مشخصات آثار دیگر او، که در پی اولین اثر ذکر می شود به جای مشخصات صاحب اثر، خط تیره ممتد رسم می گردد؛ مانند: طباطبائی، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲،
_____، شیعه در اسلام،

تذکر

رعایت تمام شرایط مذکور در این جزوه در مرحله پیش نویس تحقیق، نیز الزامی است و پیش نویس تحقیق با پاک نویس، از لحاظ اهمیت و دقت در نگارش آن، تفاوتی ندارند. در واقع مرحله پیش نویس، فرصتی ارزشمند برای پژوهشگر است، زیرا در این مرحله با ضعف های پژوهش خود آشنا می شود و ضمن رفع آنها در هنگام نوشتن پایان نامه نیز از این تجربه پژوهشی خود بهره خواهد برد.

تحقیق کاروزی تحصیلات تکمیلی

رشته ...

عنوان:

سیمای عباد الرحمن در قرآن کریم

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین ...

پژوهشگر:

...

شماره تحصیلی:

...

بیت

جامعه الزهراء
عزیزه خوارزمشاهیه

ارزیابی تحقیق کارورزی

نام و نام خانوادگی:

شماره تحصیلی:

رشته تحصیلی:

موضوع پژوهش:

امتیاز کسب شده	امتیاز هر معیار	معیار ارزش گذاری	ردیف	معیارها
	۵	آراستگی تحقیق (جلد، تایپ، صفحه آرایی)	۱	ظاهری (۲۰ امتیاز)
	۵	رعایت قواعد و علائم نگارشی	۲	
	۱۰	روان بودن جملات، پرهیز از مغلق گویی و گزینش عناوین مناسب	۳	
	۵	چکیده گویا در ابتدای تحقیق، فهرست مطالب و مقدمه	۴	ساختاری و محتوایی (۵۵ امتیاز)
	۱۰	کلیات تحقیق (مباحث مقدماتی و مفهوم شناسی)	۵	
	۵	جمع بندی و نتیجه گیری در انتهای هر فصل و پایان تحقیق	۶	
	۱۵	سازماندهی منطقی مطالب، جامعیت تحقیق و خارج نشدن از موضوع اصلی	۷	
	۱۰	غنای علمی تحقیق و اتقان مطالب	۸	
	۱۰	استفاده محقق از قلم خود در طول تحقیق	۹	استناد تحقیق (۲۵ امتیاز)
	۱۰	رجوع به منابع معتبر و متعدد (حدّ مشخص شده)	۱۰	
	۵	رعایت امانت در نقل قولها و مستند بودن استدلالها	۱۱	
	۵	ذکر منابع در پاورقی به صورت دقیق	۱۲	
	۵	فهرست منابع (کتابنامه) با مشخصات کامل کتاب شناسی	۱۳	
	۱۰۰	امتیاز کسب شده		

نظرات ارزیاب محترم:

نام و نام خانوادگی، تاریخ و امضاء: